

SPIS TREŚCI

OD AUTORA	13
-----------------	----

ROZDZIAŁ I

Stosunki społeczno-gospodarcze w starożytności	15
---	-----------

1. Główne etapy rozwoju gospodarczego starożytności	15
2. Przejście od gospodarki przyswajającej (myśliwsko-zbierackiej) do gospodarki wytwórczej (rolno-hodowlanej)	16
3. Cywilizacje wielkich rzek aluwialnych	18
4. Cywilizacje śródziemnomorskie	19
Starożytna Grecja	19
Starożytny Rzym	22
5. Struktura społeczno-ekonomiczna formacji antycznej	26

ROZDZIAŁ II

Feudalny model gospodarki średniowiecznej	29
--	-----------

1. Etapy rozwoju gospodarczego średniowiecznej Europy	29
Głęboki regres (V–VII w.)	30
Ukształtowanie gospodarki feudalnej (VIII–X w.)	30
Okres rozkwitu średniowiecza (XI–XIII w.)	32
Schyłek średniowiecza – kryzys (XIV – poł. XV w.)	34
2. Ekonomiczno-społeczna struktura gospodarki feudalnej	36
Definicja feudalizmu	36
System lenny – monarcha i jego wasale (drabina feudalna)	37
System własności – podwójna własność ziemi	38
Powinności chłopów – formy renty feudalnej	38
Organizacja włości feudalnej	39
3. Miasta i handel w średniowieczu	39
Czynniki miastotwórcze i ustrój miast	39
Organizacja produkcji miejskiej	41
Organizacja handlu	42
Kierunki handlu morskiego i lądowego	44
Pieniądz i kredyt	47

4. Stanowy podział społeczeństwa feudalnego	48
---	----

ROZDZIAŁ III

Ekonomiczne konsekwencje wielkich odkryć geograficznych	53
--	-----------

1. Geneza i przebieg wielkich odkryć geograficznych	53
2. Ekspansja kolonialna krajów europejskich w okresie XVI–XVIII w.	55
Portugalia	55
Hiszpania	57
Holandia	58
Anglia	59
Francja	60
3. Skutki ekonomiczne wielkich odkryć geograficznych	60
Rewolucja cen	61
Rewolucja handlowa i konsumpcyjna	63
Rozwój kredytu i bankowości	66
Rozwój przemysłu europejskiego	66

ROZDZIAŁ IV

Dualizm agrarny w Europie	71
--	-----------

1. Rozejście się dróg rozwoju gospodarczego Europy	71
Jednotorowy rozwój gospodarczy do połowy XV w.	71
Dwutorowy rozwój gospodarczy w okresie XV–XVIII w.	72
2. Gospodarka rolna krajów Europy Zachodniej	75
3. Gospodarka rolna krajów Europy Środkowo-Wschodniej	78

ROZDZIAŁ V

Polityka gospodarcza wczesnego kapitalizmu	81
---	-----------

1. Główne rysy rozwojowe	81
Merkantyлизм – założenia i odmiany	81
Centralizacja państwa a partykularyzm	83
Między kryzysem a ekspansją handlową	83
2. Bulionizm w państwach iberyjskich	86
3. Merkantyлизм handlowy Holandii	87
4. Merkantyлизм przemysłowy Francji	89
5. Realizacja polityki merkantylnej w Anglii	90
6. Kameralizm w Prusach, Austrii i Rosji	93

ROZDZIAŁ VI

Rewolucja przemysłowa w Anglii i jej skutki społeczno-gospodarcze	95
--	-----------

1. Pojęcie i chronologia rewolucji przemysłowej	95
---	----

2. Geneza angielskiej rewolucji przemysłowej	96
3. Etapy rewolucji przemysłowej	98
Przewrót w przemyśle lekkim	98
Przewrót w przemyśle ciężkim	99
Rewolucja w transporcie	99
4. Potęga przemysłowa Anglii	100
5. Wpływ angielskiej rewolucji przemysłowej na kontynent europejski i Stany Zjednoczone	105
6. Ogólnoekonomiczne konsekwencje rewolucji przemysłowej	108
7. Konsekwencje społeczne rewolucji przemysłowej	110

ROZDZIAŁ VII

Rewolucja agrarna

1. Geneza i pojęcie rewolucji agrarnej	115
2. Postęp agrotechniczny i zmiany organizacji produkcji rolnej	116
3. Drogi rozwoju rolnictwa kapitalistycznego	119
Droga amerykańska – rewolucyjna	119
Droga pruska – ewolucyjna	120
4. Konsekwencje rewolucji agrarnej	121

ROZDZIAŁ VIII

Przemiany gospodarcze w dobie kapitalizmu wolnokonkurencyjnego

1. Wprowadzenie	123
Założenia liberalizmu gospodarczego a protekcjonizm	123
Kryzysy przemysłowe i tempo rozwoju gospodarczego	125
2. Supremacja gospodarcza Anglii	128
3. Francja – od blokady kontynentalnej do wolnego handlu	130
4. Gospodarka krajów niemieckich	132
5. Sukces gospodarczy Stanów Zjednoczonych	133
6. Postęp techniczny w przemyśle ciężkim i rewolucja w komunikacji	136

ROZDZIAŁ IX

Okres rozwoju kapitalizmu monopolistycznego

1. Charakterystyka ogólna	139
Druza rewolucja przemysłowa	140
Koncentracja produkcji i centralizacja kapitału	143
Zmiany w kierowaniu przedsiębiorstwem i organizacji pracy	147
Przeobrażenia w systemie walutowo-bankowym	148
Zmiany w międzynarodowym układzie gospodarczym	149

Nowa faza kolonializmu europejskiego i eksport kapitału	154
2. Rozwój gospodarczy starych mocarstw kapitalistycznych	156
Wielka Brytania	156
Francja	158
Rosja	160
3. Rozwój gospodarczy młodych mocarstw kapitalistycznych	161
Stany Zjednoczone	161
Niemcy	166
Japonia	168

ROZDZIAŁ X

Problemy gospodarcze w okresie I wojny światowej	169
1. Podłoże polityczno-gospodarcze wojny	169
2. Wpływ wojny na gospodarkę państw walczących	170
Państwa Centralne	172
Państwa Ententy	173
3. Społeczno-ekonomiczne skutki działań wojennych	176
Straty demograficzno-materialne i koszty wojny	176
Przesunięcia w światowym układzie gospodarczym	178

ROZDZIAŁ XI

Powojenna gospodarka światowa w latach 1918–1929	181
1. Gospodarcze i polityczne następstwa I wojny światowej	181
2. Trudności powojennej odbudowy gospodarczej w latach 1918–1923	184
Zmienna koniunktura gospodarcza	185
Sytuacja rolnictwa i reformy agrarne	185
Inflacja i reformy walutowe	186
3. Dobra koniunktura gospodarek kapitalistycznych w latach 1924–1929	189
Problem odszkodowań wojennych Niemiec	190
Przyspieszony rozwój gospodarczy i postęp technologiczno-organizacyjny	190
Sztuczna prosperity	197

ROZDZIAŁ XII

Wielki kryzys gospodarczy w latach 1929–1933	199
1. Geneza i specyfika kryzysu	199
2. Kryzys przemysłowy	201
3. Kryzys w rolnictwie	204
4. Dezorganizacja w handlu zagranicznym	206

5. Kryzys walutowy i bankowy	208
6. Następstwa światowego kryzysu gospodarczego	209
Następstwa społeczne i polityczne	209
Wzrost gospodarczej roli państwa	211

ROZDZIAŁ XIII

Polityka interwencjonizmu państwowego w latach 1933–1939

213

1. Praktyczne i teoretyczne przesłanki interwencjonizmu państwowego	213
2. Interwencjonizm w USA i jego wpływ na Europę	215
Amerykański „Nowy Ład”	215
Demokracje zachodnie	220
3. Interwencjonizm w państwach faszystowskich	220
Niemcy	220
Włochy	224
Japonia	225

ROZDZIAŁ XIV

Gospodarka ZSRR w latach 1917–1941

227

1. Ideologiczne i społeczno-materialne podłoże rewolucji rosyjskich	227
2. Gospodarcza przebudowa ZSRR i jej etapy	228
Okres kapitalizmu państwowego	229
Okres komunizmu wojennego	230
Okres NEP-u	232
Okres pierwszych trzech pięcioletek	236
3. Ocena gospodarki radzieckiej	241

ROZDZIAŁ XV

Gospodarka wojenna świata w latach 1939–1945

245

1. Polityczno-ekonomiczne podłoże wybuchu wojny i jej wpływ na gospodarkę	245
2. Gospodarka wojenna państw faszystowskich	246
Niemcy	246
Włochy	248
Japonia	249
3. Gospodarka wojenna państw koalicji antyhitlerowskiej	249
Wielka Brytania	249
Stany Zjednoczone	251
Związek Radziecki	253
4. Gospodarka państw okupowanych, satelickich, neutralnych, kolonialnych i zamorskich	256

Kraje okupowane	256
Kraje satelickie	259
Kraje neutralne	260
Kraje kolonialne	261
Kraje zamorskie	261
5. Społeczno-materialne konsekwencje wojny	263

ROZDZIAŁ XVI

Odbudowa gospodarcza w latach 1945–1949	267
1. Powstanie systemu jałtańskiego i jego następstwa	267
Konferencje pokojowe i powojenna geografia polityczna świata	267
Narastanie sprzeczności w obozie państw zwyciężczych i początek zimnej wojny	269
2. Powojenne przemiany gospodarcze drugiej połowy lat czterdziestych	270
Nowy układ sił gospodarczych po II wojnie światowej	270
Problemy powojennej odbudowy gospodarczej i pomoc amerykańska	272
Przeobrażenia polityki gospodarczej – interwencjonizm państwowy i planowanie	274
Powstanie nowego systemu walutowego i światowej organizacji handlowej	275
Początki integracji europejskiej	277
3. Trudności powojenne USA oraz odbudowa państw zachodnich i Japonii	278
Stany Zjednoczone	278
Europa Zachodnia	280
Japonia	285
4. Odbudowa powojenna i przekształcenia ustrojowe państw tzw. obozu socjalistycznego	286
ZSRR	286
Europa Środkowo-Wschodnia	288

ROZDZIAŁ XVII

Dynamiczny rozwój gospodarki światowej w latach 1950–1973	295
1. Kształtowanie się sił politycznych w świecie	295
Rywalizacja dwóch bloków politycznych	295
Rozłam w obozie państw socjalistycznych	298
Dekolonizacja	299
2. Przyspieszenie tempa rozwoju gospodarczego świata	300
Nierównomierny charakter wzrostu gospodarczego	300

Przeobrażenia w układzie sił gospodarki światowej	307
Kryzys walutowy – załamanie systemu dolarowo-złotowego	310
Rewolucja naukowo-techniczna i jej następstwa	312
Zielona rewolucja i jej następstwa	315
Procesy integracyjne na świecie	318
3. Szybkie tempo rozwoju gospodarczego państw systemu rynkowego	326
Stany Zjednoczone	326
Europa Zachodnia	328
Japonia	333
4. Forsowna industrializacja w krajach bloku radzieckiego	335
ZSRR	335
Europa Środkowo-Wschodnia	340
Chińska Republika Ludowa	350
5. Problemy rozwoju gospodarczego państw Trzeciego Świata	355
„Tygrysy azjatyckie”	362
Nowo uprzemysłowione państwa Ameryki Łacińskiej	365
Kraje naftowe	367

ROZDZIAŁ XVIII

Niestabilny rozwój gospodarczy świata w latach 1974–1990	369
1. Charakterystyka sytuacji politycznej w świecie	369
Przejściowe odprężenie na linii Wschód–Zachód	369
Powrót zimnej wojny	370
Rozpad bloku radzieckiego	371
2. Trudności rozwoju gospodarczego	371
Pierwszy kryzys energetyczny i jego skutki	371
Antykryzysowe środki przeciwdziałające	376
Anemiczna prosperity	376
Drugi kryzys energetyczny	377
Reperkusje światowych załamów gospodarczych	378
Zmiany w układzie sił gospodarki światowej	381
Procesy integracyjne w gospodarce światowej	384
Rewolucja elektroniczno-informatyczna	385
3. Sytuacja gospodarcza rozwiniętych krajów kapitalistycznych	386
Stany Zjednoczone	386
Europa Zachodnia	389
Japonia	393
4. Destabilizacja w krajach socjalistycznych	395
Europy i wzrost gospodarczy Chin	395

ZSRR	395
Europa Środkowo-Wschodnia	398
Chińska Republika Ludowa	401
5. Sytuacja gospodarcza krajów rozwijających się	403
„Tygrysy azjatyckie”	405
Nowo uprzemysłowione państwa Ameryki Łacińskiej	408
Państwa naftowe	409
INDEKS RZECZOWY	411
LITERATURA	421